

גוט שבת Gut Sábész

18. évfolyam 1. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 18:32 • ה' תשרי תשע"ו • 2015. 09. 18. • פרשת וילך • Szombat kimenetele: 19:35

Mire tízig számolok...

Tízig számolok, mondom a gyerekeimnek. Tízig számolok, addigra hagyjátok abba (vagy kezdjétek el), különben... ez mindig hat. A következményt néha mondani sem kell.

Az Örökkévaló, mindnyájunk megbocsátó, ám következetes atya, ugyanígy jár el: egész Elul hónapban emlékeztet feladatunkra a sófár szavával, szól, majd újra szól, hogy térjünk meg. Elérkezik Ros Hásáná, ami után már csak tíz napig vár a megtérésre, mielőtt végérvényesen bepecsételi jövő évi sorsunkat: az Örökkévaló ekkor tízig számol... Tudjuk a feladatot, tudjuk a határidőt és tudjuk a következményeket.

Nem véletlen, hogy a komoly testi-lelki kihívást jelentő Jom Kipur ugyanannyi zsidó tartja meg, mint a vidám

és meghitt hanukai gyertyagyújtást: statisztikák szerint csak a zsidó temetést vesszük ennél komolyabban. A zsinagógák megtelnek, annyira, hogy Izraelben egyre gyakrabban látni az őszi nagyünnepek idejére felállított rendezvény-sátrakat, amelyekkel megnövelik a zsinagógák befogadó terét – és egyben kényelmes megoldást nyújtanak azoknak, akik semmilyen közösséghez nem tartoznak, csak az újév és az engesztelőnap szentsége viszi őket el a zsinagógába.

Izraelben a Jom Kipur még a környezetnek is jót tesz: a hirtelen vallási felbuzdulás miatt drasztikusan lecsökken az autósforgalom. Ez legalább 70, de akár 99 százalékos csökkenést eredményezhet a levegőszennyezésben.

A statisztikák azt is jól mu-

tatják, milyen kiugróan sokan veszik komolyan ezt az ünnepet. A különböző felmérések szerint Izrael lakosságának 70-75% bőjtöl Jom Kipur napján, többségük vallási okokból, vagy hagyománytiszteletből. A magát nem-vallásosként definiáló izraeliek nagyjából fele tartózkodik az evés-ivástól ezen a napon. Különösen kiemelkedő ez a szám a fiatal felnőttek körében: a 18-35 év közötti izraelieknek mintegy 80 százaléka tartja be az engesztelőnap böjtöt.

A visszaszámlálás tehát elkezdődött, az utolsó határidő közelít, de most még van lehetőség megváltoztatni számunkra kirendelt sorsot. Mintha azt mondaná az Örökkévaló: béküljétek ki, térjétek meg ... tízig számolok!

Steiner Zsófia

Szukkoti karnevál a parkban

2015. szeptember 30-án és október 1-jén délután szukkoti parti a Szent István parkban. Arcfestéssel, ugrólóvással és az ünnep kellékeivel vár minden kis- és nagy gyereket az Alef Kids.

Október 4-én 16-19 óráig pedig ugyanitt várják az ünneplőket a fergeteges szukkoti karneválon. Gólyalásos bemutató és gokart, arcfestés és svédasztal: itt minden együtt van egy sátoros bulihoz!

Judaika – minden, ami zsidó

Legyen szó játékról, könyvről vagy kegytárgyokról, Magyarország legnagyobb zsidó áruházában mindent megtalál, amire szüksége van! Vásároljon otthona kényelméből webáruházunkon keresztül: www.judaicashop.hu. Ha inkább személyesen vásárolna, térjen be a *Keren Or* központban található boltunkba (Károlyi krt 20.), vagy a *Kóser Pi-acra* (Dohány utca 28.).

Újra Hanna klub

A Hanna női klub évadnyitó eseményén Feldman Mussie vezeti be a résztvevőket az őszi ünnepek világába, diabetológus segít felkészülni a böjtökre és gyakorlatot szerezhetnek az asztaldekorálás művészetében.

Időpont:

2015. szeptember 20. 17:00

Helyszín:

Novotel Centrum
Zsolnay terme

(Bp. Rákóczi út 43-45.)

Belépő: 1500 Ft/fő

Jom Kipur Jeruzsálemben

Hetiszakasz

Az utolsó figyelmeztetés

Szakaszunk – *Vájélech* (5Mózes 31:1-30.) – leírja miként gyűjtötte egybe Mózes a nép apraját-nagyját, hogy utolsó figyelmeztetést intézzen hozzájuk: maradjanak hűek Istenhez és Tórájához. Mózes felvillantja a megtérés lehetőségét. Ezután személyesen meglátogatja a törzseket lakhelyükön (Vájélech) elbúcsúzik tőlük, és közli, hogy rövidesen megtér őseihez. Befejzi a Tóra leírását és átadja a Tórát a kohanitáknak, hogy helyezték azt el a Frigylárában, a Kőtáblák mellé. A szakasz végén Mózes nekikezd búcsúéneke elmondásának.

Zsidó világhíradó

Almák és menekültek – látványos installáció az új év tiszteletére

Látványos installációval és almaosztó akcióval köszöntötte a zsidó újévet az EMIH.

A Madách téren felállított óriási ünnepi asztal sokak figyelmét felkeltette, járókelők és turisták fotózkodtak az óriás bútorokkal a Ros Hásánát megelőző héten.

Az Atid ifjúsági szervezet fiataljai Faith Aser vezetésével délutánonként ünnepi csomagot osztottak az arra járóknak, amelyben az újév két szimbolikus étele, alma és méz volt. Az akció során nagyjából 1500 almás-mézes csomagot osztottak ki. Az installáció mellett felállított „Rabbi tanácsa”

standnál legtöbbször két kérdést tettek fel: mi a véleménye a rabbinak a menekült-kérdésről és miért pont almát esznek újévkor.

A menekültek más módon is felbukkantak a hétfőtől csütörtökig tartott akcióban. Faith Aser szerint az almaosztás legkülönlegesebb pillanata az volt, amikor egy menekülteket szállító busz állt meg a téren, és az Átid önkéntesei őket is almával kínálták. Ugyancsak meghatározó volt annak az idős hölgynek az érdeklődése, akinek ez az akció idézte fel rég eltemetett gyerekkori emlékeit a szülői házban töltött Ros Hásánáról.

A FEJLŐDÉS SOSEM ÁLL MEG

„És ment Mózes... és szólt hozzájuk: Százhusz éves vagyok én a mai napon...”
(5Mózes 31:1-2.)

A „Mózes ment” frázis nagyon fontos itt, hiszen nem csak azt jelzi, hogy fizikai értelemben közlekedett, hanem a személyes előrehaladásra és növekedésre is utal. A spirituális mozgás azt jelenti, hogy az ember továbblép a spirituális „létrán”, és új szakaszt kezd meg istenszolgálatában. Bár halálakor Mózes pontosan 120 éves volt, és elérte a legmagasabb szintjét az Örökkévalóhoz való közelségnek, még élete utolsó napján is tovább küzdött a fejlődésért.

A spirituális gyógyulásban gyakran elhangzik, hogy cél a fejlődés, és nem a tökéletesség. Sokszor azonban túlhangsúlyozzuk a második felét – az elsőt pedig elfelejtjük. Ha éppen stagnálunk a lelki fejlődésben, azzal mentegetjük magunkat, hogy nem akarunk tökéletességre jutni. De emlékszünk-e arra is, hogy folytonos fejlődésre kell ösztönöznünk magunkat?

Az Örökkévalóhoz való közeledés élethosszig tartó feladat, mellyel elkötelezzük magunkat, hogy korábbi visel-

kedésünkkel felhagyunk. Ez a radikális változás nem olyasmiről, ami egyszerre történik, hanem folyamatosan zajlik. Mikor mondhatjuk, hogy megváltoztunk már eléggé, és lehetünk teljesen elégedettek? Mikor mondhatjuk, hogy elég közel vagyunk az Örökkévalóhoz, és most már nyugodhatunk a bábérjainkon?

Mégis gyakran előfordul, hogy a lelki felépülés során, mikor az életünk rendbe jön, nem érezzük már azt a sürgetést a változásra, amit eleinte annyira átélünk. De a változás nem érhet véget attól még, hogy úgy érezzük, megint mennek a dolgok a maguk rendjén! Amikor spirituális növekedés iránt kötelezzük el magunkat, a szüntelen növekedést választjuk. Még azon különleges területeken is, ahol már esetleg elértünk valamilyen teljességet, nem szűnünk meg a javulást keresni. Elméletben a tökéletesség elérhető, valójában azonban a fejlődés sosem áll meg.

Ben A. rabbinak a lubavicsi Rebbe tanításaira alapozott írása nyomán

Zsidóság szótára

Gólem – „teremtmény”, „még végleges formát nem öltött tárgy”. Átvitt értelemben: test nélkül, ill. olyan valaki, akinek nincs kiforrott véleménye, nem elég okos, vagy az erkölcsi normája alacsony. A Talmud elmeséli, hogy Rává alkotott egy embert a „*Széfer J'cirá*” („A teremtés könyve”) leírása szerint (*Szánhedrín* 65 b.). A világirodalomban is ismert gólemet a prágai R. Löw ben B'cálél (16. sz.) alkotta azért, hogy segítségével hittestvéreit megmentse a vérvádtól. Erről a gólemről mondja a legenda, hogy egyik péntek este, amikor R. Löw az imaházban volt, a gólem kiment az utcára, dühöngeni kezdett és igen nagy károkat okozott. R. Löw utánasiétt, kivette a szájából az „istennevet” (mert az volt a mozgatója), és a gólem ettől élettelené vált. A hagyomány szerint a gólem sokáig R. Löw imaházának, a híres Altneuschulnak (Ó-Új zsinagóga, Prága) a padlásán volt elrejtve.

Velem és a Rebbével történt „LEGYÉL OTT REGGEL HATKOR”

1961 nyarán történt, de úgy emlékszem rá, mintha tegnap lett volna. Fiatal jesivahallgató voltam, éppen visszatértem a 770 Eastern Parkway alá, a Chábád „főhadiszállására”, nyári kiküldetésemből – ez a zsidó misziós program rabbihallgatók részvételével zajlott. Körülbelül hajnali kettő lehetett, nem akartam senkit felkelteni, be mentem a tanházba, kerestem egy asztalt, és lehajtottam egy kicsit a fejemet.

Épp csak elbóbiskoltam, amikor valaki megütögette a vállamat. Kimerült voltam, gondoltam, hagyjanak békén, nem felelek. De az illető másodszor is megütögette a vállamat. Nem reagáltam. Azt gondoltam magamban: „Ha nem tágít, esküszöm, lekeverek neki egyet...” Természetesen nem tágított.

Megperdültem, és Chájim Morecháj Eizik Hodakov rabbi, a Rebbe titkárságának vezetője állt mögöttem.

– Reb Zálmen? – kérdezte. Akkor még csak hallgató voltam, de ő ilyen illetmud volt. – Mikor jöttél vissza?

– Most éjjel – feleltem.
– Megtennél-e nekem valamit?

Félig aludtam már, de azért pontosan tudtam, hogy ha Hodakov rabbi kér valamit, az alighanem a Rebbétől származik. Gyorsan felébredtem.

– Hogyne – feleltem, és követtem őt az irodájába, ahol nekilátott a magyarázatnak:

– Egy pár tfilint kapsz, és azt kellene elvinned Long Beachbe. Ott él egy bizonyos Mr. Louis Shelder. El kéne vinned neki a tfilint, és megmutatni, hogy kell feltenni. De reggel hat előtt ne érz oda, mert fel találsz ebreszteni. Hatnál később viszont ne halogasd, mert el találsz szalasztani őt.

Immár teljesen éberem feleltem:

– Rendben.

Megmosakodtam. Akkor már fél négy körül járt az idő. Az instrukciót követve, betű szerint, jókora ráhagyással indultam el. Fél hatra már Mr.

– Ez a maguk Rebbéje nem akar ki.

Aztán elmesélte, mi történt:

– Tegnap este, olyan tizenegy óra felé voltam audiencián a Rebbénél. A beszélgetés közepén a Rebbe megkérdezte, felteszem-e naponta a tfilint.

Zálmán Lipsker rabbi a Chábád sliáchja volt Philadelphiában az elmúlt ötven évben. New Yorkban készült vele az interjú, 2011 nyarán.

Shelder ajtajában álltam. Hajszálra reggel hatkor bekopogtam, és az ajtó felnyílt. Mosolyogva beköszöntem:

– Zálmán Lipsker vagyok. A lubavicsi Rebbe küldött, hogy a tfilint feltegyem magával. Mr. Shelderrel beszélek?

Azt felelte:

– Igen. Jöjjön csak be.

Egy kicsit elbeszélgettünk erről-arról, aztán azt tettem, amit Hodakov rabbi kért. Ahogy megmutogattam Mr. Sheldernek, miként kell a tfilint feltenni, első alkalommal, határozottan emlékszem, egy kislány volt a szobában rajtunk kívül, csendesesen üldögélt ott.

Aztán házigazdám megkérdezte:

– Hová megy innét?

– Vissza Crown Heightsbe – feleltem.

– Én meg Manhattanbe tartok. Jöjjön velem.

Bólintottam. Az úton visszafelé azt mondja:

Azt mondtam, nem, aztán beszélgettünk tovább, más dolgokról. Egy kicsit később a Rebbe megkérdezte: „Ha volna tfilined, feltennéd-e?” Azt feleltem: „Nem tudom, hogy kell”, aztán tovább beszélgettünk, másról. Végül megint visszatért a tfilin tárgyára: „Ha volna tfilined, és valaki megmutatná, hogy kell feltenni, megtennéd?” Erre már nem mondhattam mást, csak igent.

A beszélgetés alatt a Rebbe kitudta tőlem apróra, hogyan néz ki a reggeli rutinom – mikor kelek fel, mikor indulok el, mindent. És most itt van maga, alig néhány órával később. Elküldte magát a tfilinnel. Ez elkeszesztő.

Mikor visszatértem a 770-be, jelentést tettem Hodakov rabbinak. De nem ezzel ért véget a történet. Sok-sok évvel később kaptam egy hívást egy izraeli asszonytól, aki erről a történetről érdeklődött nálam.

A jelek szerint elmeséltem valakinek, és megjelent valami magazinban. Az asszony elővasta, és úgy döntött, felkutat. Miért?

Érzelmektől elfúló hangon közölte velem, hogy ő az a kislány, aki a szobában ült aznap reggel, amikor a tfilint tettem fel Mr. Shelderrel, az édesapjával.

Elmesélte nekem, hogy a család végül vallástartó lett. Ő Izraelben él a férjével, és a fia jesivában tanul. A történet elolvasása után fel kellett hívnia engem, hogy elmondja ennek a figyelemre méltó történetnek a boldog végét.

Zalman Lipsker rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség „Ki tudja meddig bírják?”

Vannak emberek, akik sok jót tesznek, de remény nélkül, mert számukra a világ eredendően rossz hely. Jó dolgokat visznek végbe, de fénytelenül, élettelenül. Ki tudja, meddig bírják? Tudnunk kell, hogy a világ nem egy sötét, fenyegető dzsungel, hanem egy kert. Nem is akármilyen kert, hanem a Teremtő saját kertje, amelyben örömet leli: tele szépséggel, csodálatos gyümölcsökkel és illatokkal, olyan hely, ahová a Teremtő vágyik teljes lényével. Csak fel kell törnünk a szúrós kagylókat és héjakat, hogy eljussunk a gyümölcs húsáig.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Rejtvény

Eheti:

Mit jelent a Vájélech?
Milyen jövődölés olvasható
ebben a szakaszban?

Múlt heti:

Mely négy fontos alapelv sze-
repelel ebben a szakaszban?

Izrael egysége, az eljövendő
megváltás, a Tóra teljesíthe-
tősége, a választás szabadsá-
ga.

Minek a lehetőségét villantja
meg Mózes?

Mózes felvillantja a megtérés
lehetőségét.

Imaidők

Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Hétköznap: 8.00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtökig:

18:30: Délutáni-esti ima

(a Keren Or-ban)

Péntek este:

18:00: Hetiszakasz tanulás

18:30: Minchá,

utána Kábálát Sábát

Szombat:

8.45: Hetiszakasz tanulás

9:15: Reggeli ima, majd kidus

18:25: Délutáni ima, majd

szeudá slisit

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek

(munkanapokon):

6.30: Reggeli ima

Péntek este:

19.00: Tanulás

18.30: Esti ima, majd kidus

Szombat: 9.30: Tanulás

10.00: Reggeli ima,

majd kidus

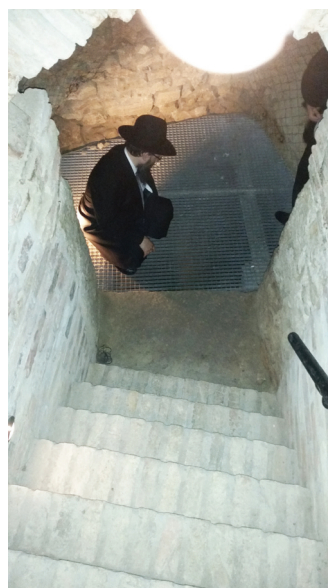
Mikvék egykor és ma

Amikor egy zsidó közösség letelepszik valahol elsőként mikvét, rituális fürdőt építenek, ez ugyanis a zsidó családi élet alapja – imádkozni és tanulni máshol is lehet, de a nők havonkénti rituális megmerítkezéséhez megfelelő helyre van szükség.

Nem meglepő hát, hogy a Budai Várban 2005-ben fellelt zsinagóga közelében mikvére is bukkantak. A Képes Krónika által is említett zsinagógát sajnos szinte azonnal visszate-
mették, de a 13. századi mikve augusztus eleje óta a Vár alatti pincerendszer részeként látogatható.

Amikor ma egy zsidó nő felkészül a mikvében való alá-
merülésre, ugyanazt csinálja, mint a Budai Vár egykori zsi-
dó asszonyai. A körülmények az eltelt nyolc évszázad alatt gyökeresen megváltoztak, a modern tisztálkodó eszközök,

fürdőszobák és jól felszerelt mikvék sokkal kényelmesebbé varázsolják a felkészülést, de a fizikai tisztálkodást követő lelki megújulás ugyanaz maradt.

Oberlander Báruch rabbi, aki 2004-ben megszervezte és lebonyolította az új budapesti női mikve építését, jól felkészülten látogatott el a Várkert

Bazár sétájára, ahol örömmel tapasztalta, hogy a feltárt mikve méretei megfelelnek az előírásoknak. A túrán az is kiderült, hogy felújításkor újra feltört a mikvét egykor tápláló természetes talajviz, amit ma mesterséges módon szorítanak vissza, hogy látogatható legyen a fürdő. Ha szabadjára engednék a természetet, középkori mikve – elvben – újra használhatóvá válna.

„Belegondolni is elképesztő abba, hogy itt, a hegybe vágva áll ez a mikve, ami úgy tűnik, hogy még most is kóser, meg lehetne benne merítkezni. Megindító volt lenézni a mikve medencéjébe, tudva, hogy a Vár nincs túl messze a Kazinczy utcától, ahol most, nyolc évszázaddal később áll a mikve, és ahol ugyanúgy merülnek alá estéről estére zsidó asszonyok, ahogy tették ezt itt évszázadokkal ezelőtt.”

A rabbi válaszol!

Hogy tréflibb-e a disznóhús?

Kedves Rabbi!

Miért van az, hogy a disznót olyan kiemelten kezeli a zsidóság, mintha az tréflibb lenne a többi nemkóser állatnál?

Üdvözzel:

T.

Kedves T!

A disznó tényleg a nemkóser szimbóluma, sok zsidó, annak ellenére, hogy nem eszik kósert, a disznót mégis kerüli. Noha háláchikusan a disznó nem kevésbé kóser, mint

mondjuk egy homár, mégis ez az állat van leginkább pellen-
gérre állítva.

Az emlősállatoknál két jel együttes megléte adja a kóser-
ságot: a párosujjú pata és a kérődzés. Ha valamelyik hiányzik, az állat nem kóser. Egyetlen állat van, amelyik úgy néz ki, mintha kóser lenne, mivel hasított patája van, ám a belső jegye, a kérődzés hiányzik: ez a disznó.

Minden más állat „vállalja”,

hogy nem kóser és egyik jegy-
gyel sem rendelkezik. A disznó
azonban előre nyújtja párosuj-
jú patáit, mintha azt mondaná:
nézzétek, én kóser vagyok, ha-
sított patám van, mint a kóser
állatoknak. Csakhogy a belse-
jében elrejtve ott a bizonyíték,
hogy nem kóser, hiszen nem
kérődzik. Innen ered a disznó
különösen rossz híre: szentes-
kedő külsővel takarja, hogy be-
lülről bűnös.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Ne-
velési és Oktatási Egyesület / Published
weekly by Chabad-Lubavitch – The
Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: (+36-1-268-0183)

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**

Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

Szerkesztő: **Golubovics Martina**

Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**

ISSN 1416-4604

A kiadvány szent szövegek részleteit
és magyarázatait tartalmazza.

Kérjük ne dobja el!

Meg jelenik az
**Egységes Magyarországi Izraelita
Hitközség** támogatásával.

